

Kaupunginhallitus 19.04.2021 § 128

§ 128

Espoon kaupungin toimenpiteet yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi koronaviruksen aiheuttamassa poikkeustilassa

Valmistelijat / lisätiedot:
Antola Tuula
Tommila Susanna
Isotalo Olli
Merra Martti
Erkinharju Ari
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus päättää seuraavista kaupungin toimenpiteistä liittyen yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytysten turvaamiseen koronapandemian pitkittyessä:

Hankinnat ja ostot:

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen hankintoihin ja ostoihin ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

1

Olemassa olevien sopimusten juoksevista kustannuksista pyritään neuvottelemaan sopimuksen irtisanomisen sijaan.

2

Tulevat hankinnat pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan suunnitellussa aikataulussa.

3

Sopimustoimittajilla pyritään teettämään aikaistetusti sellaisia muita mahdollisia töitä, jotka tehtäisiin joka tapauksessa lähitulevaisuudessa, jotta kompensoidaan lyhyen tähtäimen liikevaihdon menetystä

4

Jos poikkeusoloista johtuen tarvitaan jotain tavaraa tai ostopalvelua, jota normaalioloissa ei tarvita, pyritään ne ensisijaisesti hankkimaan Espoon sopimustoimittajilta jatkuvuuden turvaamiseksi

5

Poikkeustapauksissa voidaan harkita sopimustoimittajan materiaalihankintojen rahoittamista, sitoutumista ostomääriin rajoitetulle ajalle (jolloin toimittaja voi hakea rahoitusta hankintoihinsa tilauksia vastaan) tai muita erikoistoimenpiteitä erikseen harkittuna ja päätettynä. Tämä siinä tapauksessa, että toimittaja on Espoon kaupungin palvelujen järjestämisen kannalta erityisen kriittinen.

6

Kaupungin nykyisten hankintasopimusten palvelukuvauksen sisältöä voidaan pyrkiä täsmentämään niin, että palvelun tuottaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Kaupungin laskutusjärjestelyt:

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen laskutusjärjestelyihin ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

7

Espoon kaupunki pyrkii tarvittaessa maksamaan ostolaskut nopeutetussa aikataulussa ja antamaan myyntilaskuihin lisää maksuaikaa.

8

Ostolaskujen maksuaikaa on aikaistettu joidenkin kriittisten sote-toimittajien kohdalla normaalista 30 päivästä 10 päivään.

9

Toimittajille suositellaan siirtymistä verkkolaskutuksen käyttäjäksi, jotta ostolaskut saadaan käsiteltyä ripeästi.

10

Jos toimittajalla ei vielä ole verkkolaskuja tukevaa järjestelmää, toimittaja voi ottaa käyttöönsä veloituksetta verkkolaskutuksen mahdollistavan Ropo 24 -palvelun. Verkkolaskutuksen profiili säilyy käytössä myös poikkeustilanteen jälkeen.

11

Myyntilaskujen osalta voidaan harkita tapauskohtaisesti maksuajan pidennyksiä.

12

Kaupunki pyrkii auttamaan laskutusjärjestelyin sopimustoimittajiaan potentiaalisen kassakriisin välttämiseksi niissä tilanteissa, jossa koronakriisistä aiheutuvista syistä niiden tulot laskevat merkittävästi.

Kaupunki sopimusosapuolena:

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen sopimuskäytäntöihin ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

13

Kaupunki suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ja neuvotellen sellaisiin sopimusvelvoitteiden muutoksiin, jotka ovat välttämättömiä yritystoiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Tilanteet arvioidaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti.

14

Olemassa olevien sopimusten juoksevista kustannuksista pyritään neuvottelemaan sopimuksen irtisanomisen sijaan.

15

Jos sopimukseen on kirjattu sopimussakkoja koskevia ehtoja, kaupunki arvioi tapauskohtaisesti, onko perimistöimiin syytä ryhtyä, vaikka siihen olisi oikeuskin.

Kulttuuritoimijat:

Kulttuuritoimijoita tuetaan koronapandemian pitkittyessä kulttuurilautakunnan 30.3.2021 vahvistamien linjausten mukaisesti:

16

avustuksia ei peritä takaisin koronaviruksen aiheuttamien toiminnan muutosten takia.

17

kulttuurin tulosityksikkö selvittää seuraavat asiat:

yksittäisten taiteilijoiden tukeminen ammatinharjoittamisessa ja sen kehittämisessä pandemian aikana, kun esitykset, näyttelyt ja erilaiset projektit eivät toteudu, tällä hetkellä tyhjillään olevien tilojen hyödyntäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä erilaiset keinot tukea taiteilijoita ja koko taidekenttää pandemian aikana.

18

Kokonaiskuvan selkeydyttyä tehdään kulttuurilautakunnalle ja kaupunginhallitukselle ehdotus taloudellisen tuen tarpeesta taiteen ja kulttuurin alalla toimiville yhteisöille ja ammattilaisille.

18.1

Kun näkymä kokoontumisrajoitusten osalta kevät-, kesä- ja syyskuukausien osalta selkeytyy, valmistellaan kaupunginhallitukselle ehdotus ulkoalueiden/tapahtumaterassien hyödyntämiseksi espoolaisen tapahtuma- ja kulttuuritoimintojen elävöittämiseksi.

Liikuntaseurat:

Liikunta- ja urheiluseuroja tuetaan koronapandemian pitkittyessä seuraavin toimenpitein:

19

Kaupunki tukee liikunta- ja urheiluseurojen toimintaa koronaepidemian aiheuttamassa poikkeustilassa ylimääräisellä avustuserällä, joka on yhteensä 750 000 euroa.

20

Vastuullinen tulosityksikkö tekee itsenäisesti lautakunnan avustuksia koskevin periaattein avustuspäätökset 750 000 eurosta seuraavasti: 1) Koronatappiot erillisen selvitysten perusteella 200 000 euroa, 2) yleisavustusperiaatteiden mukaan 200 000 euroa ja 3) vuokra-avustusperiaatteiden mukaan 350 000 euroa.

21

Liikuntaseurojen markkinointitukea nostetaan vuoden 2020 mallin mukaan 100 000 eurolla huippu-urheiluseuroille koronasta aiheutuvien haasteiden vähentämiseksi ja akuutin konkurssiuhan torjumiseksi. Korotuksen jälkeen tuki on yhteensä 300 000 euroa.

22

Jääurheilun Tuki ry:lle korvataan sille koronasta aiheutuvat tappiot enintään 860 000 eurolla, ja Jalkapalloilun Tuki Oy:lle enintään 100 000 eurolla. Korvaukset maksetaan erillisiä selvityksiä vastaan.

23

Lisäavustukset (750 000 euroa) maksetaan liikunta- ja nuorisopalveluiden vahvistetusta talousarviosta vuoden 2021 aikana syntyvistä koronasta johtuvista säästöistä.

24

Jääurheilun Tuki ry:lle ja Jalkapalloilun Tuki Oy:lle maksettavat korvaukset pyritään maksamaan koronasta johtuvilla säästöillä tai mahdollisesti valtiolta saatavan tuen avulla.

Ulkoiset tilavuokrat:

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen ulkoisiin tilavuokriin, ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä. Kohdan (29) ajanjakson vahvistaminen edellyttää kaupunginhallituksen päätöstä.

25

Niille yrityksille ja yhteisöille, joiden toimintaedellytykset ovat

koronapandemian pitkittymisen ja siitä johtuvien kaupungin tilojen sulkemisten vuoksi kokonaan estyneet, myönnetään väliaikainen vapautus tilojen vuokranmaksuvelvollisuudesta. Näiden toimijoiden osalta vuokramaksun vapautukset tapahtuvat automaattisesti, eli yrittäjän ei tarvitse olla erikseen yhteydessä kaupunkiin. Niiden toimijoiden osalta, joiden liiketoimintaa rajoitukset ovat merkittävästi rajoittaneet sitä kuitenkaan kokonaan estämättä, voi kaupunki hakemuksesta harkintansa mukaan myöntää määräaikaisesti osittaisen vapautuksen vuokranmaksusta.

26

Kaupunki pyrkii omilla toimillaan edistämään ja myötävaikuttamaan vastaavien vuokria koskevien tukitoimien toteutumista myös sen yhteistyö- ja sopimuskumppanien toiminnassa, ml. pienyrittäjille sekä liikuntapaikkoja seuroille vuokraavat tahot.

27

Toimitila- ja tonttipäällikkö ovat oikeutetut omien vastuualueidensa osalta tekemään tarvittaessa maksujen eräpäivien lykkäyspäätökset. Vuokrasopimuksien ehdot säilyvät muutoin ennallaan ja niistä päätetään valtuuksien mukaisesti.

28

Kaupunginhallitus suosittaa tytäryhteisöjään ottamaan koronatilanteen pitkittyessä vastaavan linjan suhteessa ulkoiisiin vuokralaisiinsa, taloudellisen liikkumavaransa puitteissa.

29

Kaupunki voi siirtää yrityksiltä ja yhteisöiltä perimiensä vuokrien huhti-heinäkuun 2021 vuokrien eräpäivää enintään 31.8.2021 asti, mikäli yritys tai yhteisö itse tällaista kaupungille esittää. Eräpäivän siirrosta ei tällöin aiheudu viivästyskorkoa. Näin siirretyille vuokrille laaditaan yksilöllinen maksuaikataulu ja annetaan enintään 24 kuukauden takaisinmaksuaika. Edellä mainittu maksuajan lisäys ei kuitenkaan koske sellaisia saatavia, joista on jo aloitettu perintätoimenpiteet.

Lupakäytännöt

Ravinto- ja kahvilatoimintaan liittyi kesäkaudella 2020 sisätilojen henkilömäärään liittyviä rajoituksia, joita pyrittiin kaupungin toimesta helpottamaan ulkotarjoilualueiden laajentamisen mahdollistamisella sujuvin käytännöin. Jos valtakunnalliset ja alueelliset linjaukset sallivat ravintola- ja kahvilatoimintojen aukiolon, kesäkaudella 2021:

30

Kaupunki pyrkii mahdollistamaan nykyisten ulkotarjoilualueiden laajentamisen ja uusien alueiden sijoittumisen mahdollisimman sujuvasti.

31

Kaupungin erikseen antamien ohjeiden mukaan toimittaessa ei erillistä lupaa rakennusvalvonnasta tarvita, vaan alueen käyttöönotosta voidaan sopia yhden luukun periaatteella suoraan tonttiyksikön kanssa.

32

Mikäli aluetta laajennetaan vain väljyyden lisäämiseksi, ei siitä peritä lisäkorvausta.

Käsittely

Puheenjohtaja ehdotti, että ensin käsitellään päätösehdotuksen kohdat 1-18 ja 25-32 ja sen jälkeen kohdat 19-24. Kaupunginhallitus hyväksyi puheenjohtajan käsittelyjärjestysehdotuksen.

Jaana Jalonen poistui esteellisenä kohtien 19-24 käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (HallL 28 § 1 mom. 5-kohta).

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Toimenpiteet yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytysten turvaamiseksi koronapandemian pitkittyessä

Kaupunginhallitus vahvisti 6.4.2020 linjaukset, joiden tavoitteena oli tukea Espoossa toimivien yritysten ja yhteisöjen selviämistä yli akuutin koronavaiheen. Nämä toimenpiteet oli ajoitettu vuodelle 2020, mutta suuri osa niistä on edelleen ajankohtaisia pandemiatilanteen pitkittymisen, sekä siihen liittyvien rajoitusten ja muiden epävarmuustekijöiden takia.

Laajamittaisilla irtisanomisilla ja konkurssilla olisi paitsi vakavia seurauksia kaupunkilaisten toimeentulolle ja hyvinvoinnille, myös voimakas negatiivinen vaikutus kaupungin verokertymälle ja siten sen kyvyllä toteuttaa perustehtäviään. On sekä yritysten, yhteisöjen että kaupungin etu, että toimijat ovat elinvoimaisia ja kasvukykyisiä koronatilanteen helpottuessa.

Espoon kaupungin rahoitusasema ja maksuvalmius mahdollistavat toimenpiteitä, jotka helpottavat yritysten ja yhdistysten akuuttia taloudellista painetta. Näiden toimenpiteiden hyödyntämisen lähtökohtana on yritysten tasapuolinen ja yhdenvertainen kohtelu.

1. Valtion toimenpiteet yritystoiminnan tukemiseksi koronapandemian pitkittyessä

Valtion myöntää yrityksille kustannustukea, joka on korvaus yrityksen korona-ajan joustamattomista kustannuksista ja palkkamenoista, mutta sillä ei korvata liikevaihdon laskemista. Tuen myöntämiskriteerinä on vähintään 30 prosentin liikevaihdon lasku vähintään koronasta aiheutuen. Tuen ensimmäinen hakukierros toteutettiin 7.7.-31.1.2020 ja toinen 21.12.-26.3.2020. Näillä hakukierroksilla 38 prosenttia hakijoista oli saanut tuen ja myönnetty tuki yritystä kohden oli keskimäärin 25 000 euroa.

Yksinyrittäjille kohdennettua 2 000 euron suuruista tukea myönnettiin yksinyrittäjän toiminnan harjoittamisesta johtuvien, 1.3.2020–31.8.2020 välisenä aikana aiheutuneiden kulujen kattamiseen, ja sen jakamisesta vastasivat kunnat. Tuen myöntöperusteet määrittivät valtiontukisäädösten mukaisesti. Tuen myöntövaltuus oli valtakunnallisesti 250 milj. euroa ja siitä käytettiin 94,5 milj. euroa. Tuen myöntövaltuus oli Espoossa 12,4 milj. euroa ja tukea myönnettiin 4,2 milj. euron arvosta yhteensä 2 094 yritykselle.

Kustannustuen kolmas hakukierros järjestetään 27.4. - 23.6.2021 ja tukikausi on 1.11.2020 - 28.2.2021, ja sen jakamisesta vastaa Valtiokonttori myös yksinyrittäjien osalta. Kustannustuen kolmannella kierroksella tukeen on tehty muutoksia, joilla tukea voidaan myöntää entistä joustavammin erityisesti yksinyrittäjille ja pienyrityksille. Yksinyrittäjät ja pienyritykset ovat aiemminkin voineet hakea kustannustukea, mutta edellisillä hakukierroksilla on havaittu, että pienimpien yritysten kustannustukihakemuksista on hylätty suuri osa. Pääsyy tukihakemuksen hylkäykselle on ollut tuen jääminen alle 2 000 euron alarajan. Tukea myönnetään yritysten liikevaihdon laskun ja

toteutuneiden kustannusten mukaan. Jatkossa tukea maksetaan vähintään 2 000 euroa, vaikka yrityksen tuki olisi laskennallisesti jäänyt alle kyseisen summan. Näin tukea voivat saada aiempaa useammat pienyritykset ja yksinyrittäjät, jos muut tukiehdot täyttyvät. Yritys voi hakea kustannustukea, jos sillä on Y-tunnus. Vaatimuksena on myös, että yrityksellä on tukikaudella hyväksyttäviä kustannuksia vähintään 2 000 euroa, ja että sen liikevaihto on laskenut yli 30 prosenttia vertailukauteen nähden. Tuen enimmäismäärä on nostettu miljoonaan euroon, mikä vastaa erityisesti isojen yritysten tarpeisiin. Aiemmillä hakukierroksilla yläraja on ollut 500 000 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistautuu myös jo seuraavaan tukikierrokseen, tapahtumatukeen ja kustannustuki neloseen. Business Finlandin ja ELY keskusten jakamien koronatukien avulla yritykset pystyivät 2020 kehittämään ja suuntaamaan toimintaansa uudelleen koronatilanteessa. Muita valtion keinoja yritysten tukemiseksi ovat muun muassa Business Finlandin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiolaina, Finnveran takaukset ja Teollisuussijoitus Oy:n rahoitusohjelmat, joiden haku on edelleen meneillään.

Matkailu- ja ravitsemisalalle on suunnattu sulkemiskorvauksia kattamaan kiinteitä kuluja pandemiasta aiheutuvien sulkutoimien ajalta. Kevään 2021 sulkutoimiin liittyvä matkailu- ja ravintola-alan korvauskokonaisuus on valmistelussa.

Yrittäjien oikeus työmarkkinatukeen koronaviruspandemian takia on voimassa kesäkuun 2021 loppuun asti.

Alkavien yritysten starttirahan enimmäiskesto on pidennetty vuoden 2021 loppuun asti siten, että starttiraha voidaan myöntää enintään 18 kuukauden ajalle, normaalikäytännön, 12 kuukauden sijaan.

Tilanne pandemian pitkittymisestä johtuvien yritysten ja yhteisöjen toiminnallisten rajoitusten sekä niihin liittyvien valtion tukimuotojen suhteen elää jatkuvasti. Nämä tuet tulee huomioida kaupungin yrityksille ja yhteisöille kohdentamia tukimuotoja määriteltäessä, eikä päällekkäisiä julkisia tukia tule myöntää.

2. Kaupungin tuki yrityksille ja yhteisöille koronapandemian pitkittyessä

Business Espoon tukipalvelut yrityksille

Business Espoo on seitsemän toimijan (Espoon kaupungin elinkeino- ja kaupunkikehitysyksikkö, Enter Espoo Oy, Helsingin seudun kauppakamari, Espoon yrittäjät, Yritys Espoo, TE-toimisto, Omnian yrityspalvelut) yhteinen, alueen yrityksiä ja yrittäjiä palveleva yhteistyöalusta, jonka päätoiminnot ovat koko verkoston osaamista hyödyntävä palvelukehitys ja -ohjaus sekä viestintä ja markkinointi. Business Espoo -yrityspalveluverkosto tukee alueen yrittäjiä koronapandemian pitkittymiseen liittyvissä haasteissa. Business Espoon henkilöstö tukee alueen yrittäjiä koronapandemian pitkittyessä antaen tietoa muutosturvapalveluista ja tukimahdollisuuksista, auttaen tarvittaessa tukihakemusten tekemisessä sekä ohjaten asiantuntijaverkoston laki- ja talousasiantuntijoiden luo. Yksinyrittäjien tuki siirtyy kustannustuki kolmosen myötä valtiokonttorin myönnettäväksi, mutta Business Espoon

asiantuntijat tulevat neuvomaan asiakkaita myös tähän tukimuotoon liittyvissä asioissa.

Business Espoon palveluvalikko täydentyy vuoden 2021 kuluessa aktiivista yrityskontaktointia tekevän Contact Centerin muodossa. Tätä toimintamallia voidaan soveltaa erilaisiin kampanjoihin, joita koronapandemian jälkeinen kuukausien tai jopa vuosien pituinen jälleenrakennusvaihe edellyttää.

Verkkosivuilla <http://www.businessespoo.com> on jatkuvasti päivittyvä tietopaketti yrittäjä- ja yrityspalveluista koronan aikana. Yrityksiä ja yrittäjiä palvellaan toistaiseksi etäyhteyksillä, sähköpostitse ja puhelimitse. Chatbot Bertta vastaa 24/7 yritysten kysymyksiin liittyen mm. kansainvälistymiseen, koulutukseen ja työllistämiseen sekä koronaepidemiaan liittyviin palveluihin. Tiedotusta varten on perustettu uusi YouTube-konsepti BE-Studio, jossa jaetaan ajankohtaista tietoa sekä neuvotaan muissa yrittäjien arjen kannalta keskeisissä aiheissa kuten rahoitushaussa tai sosiaalisen median markkinoinnissa.

Koronavaiheen aikana on avattu Yrittäjän hotline -puhelinneuvonta 010 3366550, jonka kautta pääsee ilman ajanvarausta keskustelemaan kulloinkin vapaana olevan yritysneuvojan kanssa ilman ajanvarausta. YritysEspoon asiantuntijat sparraavat ja neuvovat laaja-alaisesti kriisin aikana myös ajanvarauksella, etäyhteyksin. Tukea saa esimerkiksi kassavirtalaskelmien tekoon. Palvelua markkinoidaan aktiivisesti kaupungin kanavissa ja muissa medioissa.

Hankinnat ja ostot

Espoon kaupungit ostot kaupallisilta markkinoilta (pois lukien kuntayhtymät) on noin 800 milj. euroa vuosittain. Koronapandemian pitkittyminen on vaikuttanut merkittävästi kaupungin ostopalveluiden kysyntään. Esimerkiksi kirjastojen, uimahallien ja oppilaitosten sulkeminen ja erilaisten tapahtumien peruuttaminen ovat vähentäneet näihin toimintoihin liittyvien ostopalveluiden välitöntä tarvetta. Toisaalta samaan aikaan esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalvelujen tarve kasvaa etenkin poikkeusolojen pitkittyessä.

Vaikka hankinnat pyritään toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa, koronan aiheuttamien poikkeuksellisten olosuhteiden takia joudutaan tarkastelemaan hankintoja ja niiden resursoinnin priorisointia kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Koronatilanteen myötä nykyisten ostopalveluiden sisältö ja laajuus sekä toimitustapa ja toimituspaikka saattavat muuttua hyvinkin lyhyellä varoitusajalla. Akuutissa koronakriisissä hankintojen ja ostopalveluiden painopiste on kaupunkilaisten terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden, sekä kaupungin toiminnan kannalta tärkeiden palvelujen keskeyttämättömän jatkumisen varmistamisessa. Samalla pyritään kaikin tavoin minimoimaan ja pehmentämään yrityksille kohdistuvia koronakriisistä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia ja tekemään hankintalainsäädännön mahdollistamissa puitteissa kokonaisuuden kannalta kestäviä, ja sekä yritysten että Espoon kaupungin toiminnan jatkuvuutta tukevia hankinta- ja ostopäätöksiä.

Monien kaupungin lakisääteisten palvelujen järjestäminen on riippuvainen ostopalvelujen toimivuudesta. Kaupungilla on useita kriittisten palvelutoimintojen kannalta keskeisiä toimittajia, joiden liikevaihdosta tulee merkittävä osa Espoon kaupungin ostoista. Koronaviruksen aiheuttamassa

poikkeustilassa, etenkin sen pitkittyessä, on hyvä huomioida, että toimitusketjun toimintakyvyn ylläpitäminen on usein kokonaistaloudellisesti edullisempi ratkaisu kuin sopimustoimittajien ajautuminen taloudellisiin vaikeuksiin ja pahimmassa tapauksessa konkurssiin, ja sen seurauksena uuden toimitusketjun pystyttäminen. Normaalioloihin palattaessakin julkisen hankintalain mukainen kilpailutuksen valmistelu ja palvelun haltuunotto on työlästä ja vie aikaa.

Yleisenä periaatteena voidaan todeta, että poikkeukselliset olot vaativat poikkeuksellisia toimintatapoja myös hankinnoissa. Yhtenä tukitoimena toimintojen tarvittavalle mukauttamiselle koronakriisin myötä muuttuvassa toimintaympäristössä, kaupungin nykyisten hankintasopimusten palvelukuvauksen sisältöä voidaan pyrkiä täsmentämään niin, että palvelun tuottaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Kaikkia hankintoihin ja ostoihin liittyviä päätöksiä on tarkasteltava paitsi hankintalain puitteissa, myös tapauskohtaisesti. On myös tärkeää toimia sekä kaupungin toimintavarmuuden varmistamiseksi että tukien myös toimittajien selviämistä koronakriisin yli.

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen hankintoihin ja ostoihin ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

- Olemassa olevien sopimusten juoksevista kustannuksista pyritään neuvottelemaan sopimuksen irtisanomisen sijaan.
- Tulevat hankinnat pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan suunnitellussa aikataulussa.
- Sopimustoimittajilla pyritään teettämään aikaistetusti sellaisia muita mahdollisia töitä, jotka tehtäisiin joka tapauksessa lähitulevaisuudessa, jotta kompensoidaan lyhyen tähtäimen liikevaihdon menetystä
- Jos poikkeusoloista johtuen tarvitaan jotain tavaraa tai ostopalvelua, jota normaalioloissa ei tarvita, pyritään ne ensisijaisesti hankkimaan Espoon sopimustoimittajilta jatkuvuuden turvaamiseksi
- Poikkeustapauksissa voidaan harkita sopimustoimittajan materiaalihankintojen rahoittamista, sitoutumista ostomääriin rajoitetulle ajalle (jolloin toimittaja voi hakea rahoitusta hankintoihinsa tilauksia vastaan) tai muita erikoistoimenpiteitä erikseen harkittuna ja päätettynä. Tämä siinä tapauksessa, että toimittaja on Espoon kaupungin palvelujen järjestämisen kannalta erityisen kriittinen.
- Kaupungin nykyisten hankintasopimusten palvelukuvauksen sisältöä voidaan pyrkiä täsmentämään niin, että palvelun tuottaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Esimerkkejä näiden linjausten mukaisesti jo toteutetuista toimenpiteistä:

- Useita ostopalveluita on siirretty etätuotantoon (mm. kuntouttava työtoiminta, puhe- ja terapiapalvelut ja senioriliikuntapalvelut).
- Koronasuojatarvikkeita on korvattu SOTE toimittajille (n. 150 yritystä, n. 560 000 euroa + n. 41 200 maskia).
- Uimahallien lipunmyynti- ja kahviopalveluiden palveluntuottajalta ei ole peritty käyttöoikeusmaksua sinä aikana, kun uimahallit ovat olleet kiinni.
- Varhaiskasvatuksen ostopalveluja tuottaville yrityksille on maksettu sopimuksenmukainen korvaus, vaikka lapsimäärä on ollut normaalia pienempi.
- Koronaliitännäiset hankinnat ovat olleet yhteensä 23 milj. euroa.
- On hyödynnetty myös muita kuin nykyisiä toimittajia ja laajennettu palveluntuottajaverkostoa ml. pk-yritykset.

- Vartiointipalveluiden sopimusmuutolla on lievennetty vartijoiden koulutusvaatimuksia ja sovittu yhdessä vartiointiliikkeen kanssa toimenpiteistä liittyen jonkin kohteen palvelun hallittuun alasarjaan sekä toimintavalmiuden nostamiseen hallitusti ylös.
- Siivouspalveluissa on hankittu korvaavia palveluita ylläpitosiivouksen tarpeen vähennyttyä (vuosihuoltojen aikaistaminen ja harvemmin tehtävien töiden uudelleen ajoittaminen).
- Kaupungin ateriapalvelujen palveluntuottajille on korvattu kompensatiot ateriahintoihin sekä poikkeusjärjestelyistä johtuvat lähiopetuksen ruokailuun liittyvät lisäkulut (esim. kertakäyttöastiat, annosmargariinit- ja maidot, ylimääräinen työ ruokailun järjestämisestä, korkeampaan hygieniatasoon liittyvät suojakäsineet).

Kaupungin laskutusjärjestelyt

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen kaupungin laskutusjärjestelyihin ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

- Espoon kaupunki pyrkii tarvittaessa maksamaan ostolaskut nopeutetussa aikataulussa ja antamaan myyntilaskuihin lisää maksuaikaa.
- Ostolaskujen maksuaikaa on aikaistettu joidenkin kriittisten sote-toimittajien kohdalla normaalista 30 päivästä 10 päivään.
- Toimittajille suositellaan siirtymistä verkkolaskutuksen käyttäjäksi, jotta ostolaskut saadaan käsiteltyä ripeästi.
- Jos toimittajalla ei vielä ole verkkolaskuja tukevaa järjestelmää, toimittaja voi ottaa käyttöönsä veloitusetta verkkolaskutuksen mahdollistavan Ropo 24 -palvelun. Verkkolaskutuksen profiili säilyy käytössä myös poikkeustilanteen jälkeen.
- Myyntilaskujen osalta voidaan harkita tapauskohtaisesti maksuajan pidennyksiä.
- Kaupunki pyrkii auttamaan laskutusjärjestelyin sopimustoimittajiaan potentiaalisen kassakriisin välttämiseksi niissä tilanteissa, jossa koronakriisistä aiheutuvista syistä niiden tulot laskevat merkittävästi.

Mikäli tilannekuva kaupungin maksuvalmiuden osalta muuttuu, näitä väliaikaisia muutoksia tarvittaessa tarkistetaan.

Kaupunki sopimusosapuolena

Espoon kaupunki on osapuolena monenlaisissa sopimuksissa, joihin poikkeusolot vaikuttavat. Sopimukset ovat tarkoitukseltaan erilaisia ja kaupungin rooli on eri sopimuksissa erilainen, esimerkiksi vuokrasopimus, ostopalvelusopimus, rakennusurakkasopimus ym.

Hallinnon yleiset oikeusperiaatteet ovat voimassa myös yksityisoikeudellisten sopimusten osalta siten, että kaupungin on toimittava eri osapuolten kanssa yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti tasapuolisesti, johdonmukaisesti ja syrjimättömästi. Sopimukset ovat kuitenkin erilaisia ja kussakin tapauksessa on erikseen tarkasteltava sopimusehtojen sisältöä ja kaupungin asemaa sopimuksen osapuolena. Huolellisen sopimushallinnan merkitys korostuu entisestään poikkeusoloissa.

Kysymykset koronaepidemian vaikutuksista osapuolten sopimusvelvoitteisiin tulevat lisääntymään etenkin epidemian pitkittyessä. Lähtökohtana on, että kaupunki neuvottelee niiden tahojen kanssa, joiden

kanssa solmittuun sopimukseen perustuva velvoite käy poikkeustilan johdosta mahdottomaksi, ns. force majeure eli ylivoimainen este -tilanne. Näitä tilanteita arvioidaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti, eikä koronaepidemia ja poikkeusolot automaattisesti merkitse ylivoimaisen esteen olemassaoloa.

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat periaatteet liittyen sopimuskäytäntöihin ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

- Kaupunki suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ja neuvotellen sellaisiin sopimusvelvoitteiden muutoksiin, jotka ovat välttämättömiä yritystoiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Tilanteet arvioidaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti.
- Olemassa olevien sopimusten juoksevista kustannuksista pyritään neuvottelemaan sopimuksen irtisanomisen sijaan.
- Jos sopimukseen on kirjattu sopimussakkoja koskevia ehtoja, kaupunki arvioi tapauskohtaisesti, onko perimistöimiin syytä ryhtyä, vaikka siihen olisi oikeuskin.

Koronatilanteen vaikutukset kulttuuritoimijoihin

Kulttuuriyhteisöjen toiminnan tukeminen myös poikkeusolojen aikana on tärkeää kaupungin elinvoiman säilyttämiseksi. Yhteisöjen on oltava taloudellisesti ja toiminnallisesti valmiina käynnistämään toimintansa heti kun pandemiatilanne sen sallii. Vaikka kulttuurikenttään korona-aikana kohdentuneet rajoitukset ovat olleet mittavia, espoolainen kulttuurikenttä on onnistunut järjestämään nopealla reagoinnilla uudenlaisia koronaturvallisia palveluita, kuten:

- digitaalista tarjontaa kuntalaisille; Urban Espoo, Kotona 24/7, orkesterin jatkuvat konserttistriimaukset, Virtuaalinen April Jazz-festivaali yms.
- Kulttuurikurkkaus- ja Kulps-tapahtumia ulkona
- kaupunginmuseon ja kirjaston pedagogisia paketteja etäopetuksen tueksi
- valotaidetta eri puolilla Espoota

Koronapoikkeustilan jatkuessa Espoon kaupungin kulttuurin tulosityksikön yleisötilat on suljettu, museot ovat kiinni ja tapahtumat on peruutettu ainakin huhtikuun 2021 lopulle asti. Tämä tarkoittaa Espoossa edelleen tuhansien tilaisuuksien peruutuksia, joka taas tarkoittaa toimijoille ja taiteilijoille taloudellista tappiota.

Ammatilliset kulttuuritoimijat ovat Espoossa hyvin erilaisia ja poikkeustilanteen talousvaikutukset näyttäytyvät eri tavoin toimijoille. Espoon kulttuurilautakunta päätti kokouksessaan 31.3.2020, ettei se peri takaisin jo myöntämiään vuosiavustuksia vuodelle 2020. Lisäksi kulttuurilautakunta päätti 17.11.2020 lisämäärärahasta (300 000 euroa) ammatillisille kulttuuritoimijoille.

Valtio myönsi vuonna 2020 yhteensä 7,5 milj. euroa korona-avustuksen luovien alojen, taiteen ja kulttuurin ammatillisten yhteisöjen sekä kulttuuriperintökohteita ylläpitävien yhteisöjen toimintaan, jonka harjoittaminen vaikeutui tai estyi koronapandemiasta johtuvien rajoitusten ja suositusten vuoksi 1.8.-31.12.2020. Näistä kohdentui:

- Espoon kaupungin avustamille kulttuuriyhteisöille kustannustukea 500 000 euroa ja Business Finland –kehitystukea 8 000 euroa sekä
- Espoon kaupungin omille kulttuuri-toimijoille kaupunginmuseolle 15 000 euroa ja kaupunginorkesterille 60 000 euroa.

Tammikuussa 2021 valtion myönsi n. 9 milj. euroa korona-ajan lisäävustuksen taide-, kulttuuri- ja luovien alojen yhteisöjen tukemiseen seuraavin ehdoin:

- Avustukset on tarkoitettu tukemaan toimintaa ja tehtävien hoitamista koronapandemian aikana ja auttamaan selviämään vaikeiden aikojen yli. Tavoitteena on auttaa kulttuurialan toimijoita kehittämään toimintaansa sekä pandemian aikana että sen jälkeen ja ylläpitämään työllisyyttä.
- Avustusta voidaan käyttää kuluihin, joita on syntynyt tai syntyy elokuun 2020 ja kesäkuun 2021 välisenä aikana.

Kulttuuri-toimijoita tuetaan kulttuurilautakunnan linjausten mukaisesti. Kulttuurilautakunta hyväksyi kokouksessaan 30.3.2021 esitetyt toimintatavat koskien koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen vaikutuksia Espoon kaupungin kulttuuriavustuksiin. Lisäksi kulttuurilautakunta päätti, että kulttuurin tulosityksikkö selvittää seuraavat asiat: 1) Yksittäisten taiteilijoiden tukeminen ammatinharjoittamisessa ja sen kehittämisessä pandemian aikana, kun esitykset, näyttelyt ja erilaiset projektit eivät toteudu. 2) Tällä hetkellä tyhjillään olevien tilojen hyödyntäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. 3) Erilaiset keinot tukea taiteilijoita ja koko taidekenttää pandemian aikana.

Kokonaiskuvan selkeydyttyä tehdään tarvittaessa kulttuurilautakunnalle ja kaupunginhallitukselle ehdotus taloudellisen tuen tarpeesta taiteen ja kulttuurin alalla toimiville yhteisöille ja ammattilaisille.

Koronatilanteen vaikutukset liikunta- ja urheilutoimijoihin

Urheiluseurat ja niiden omistamat, liikuntapaikkarakentamiseen keskittyneet yhteisöt ovat kärsineet koronapandemian ja siihen liittyvien rajoitusten myötä suuria tappioita.

Espoolaisseurat saivat vuonna 2020 koronatukea yhteensä 1,85 milj. euroa. Tästä kaupungin osuus on yhteensä n. 1,2 milj. euroa ja valtion 650 000 euroa. Tämän lisäksi, seuroilta saatujen ilmoitusten perusteella lajiliitot tukivat seuroja noin 135 000 eurolla.

Lisäksi seuroilla on mahdollisuus hakea lisäävustuksia 30.11.2020 alkaneiden pandemian sulkujen aiheuttamista tappioista. Ministeriöstä saadun tiedon mukaan 2021 jaettava tukimäärä on pienempi kuin vuonna 2020, ja laskelmissa on arvioitu sen suuruudeksi n. 300 000 euroa. Jo myönnettyt sekä vuodelle 2021 valtion taholta ennakoitut tuet on huomioitu täysimääräisesti kaupungin vuoden 2021 avustusesityksissä.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden asukas- ja asiakastilat ovat olleet osin suljettuina valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Tulosityksikkö teki päätöksen siitä, että se ei seperi tilavuokria sulkemishetkestä lukien. Tämä päätös johti siihen, että seurat, jotka toimivat kaupungin omistamissa tiloissa, ja saavat eniten vuokrasubventiota, hyötyivät myös eniten. Päätös ei kohtelee yhdenvertaisesti kaikkia Espoossa toimivia seuroja, koska osa seuroista joko omistaa tilansa itse tai on vuokralaisina pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla hallitsemisissaan tiloissa. Näiden seurojen osalta maksut

ja vuokravelvoitteet ovat osin jatkuneet, koska vuokrat ja esimerkiksi liikuntapaikkarakentamista varten nostetut lainat on maksettava.

Espoon kaupungin jo vuodesta 1995 noudattama strategia on ollut tukea seurojen aktiivisuutta ottaa itse vastuuta tiloista, joissa ne toimintaansa harjoittavat. Tämä on johtanut siihen, että espoolaisseurojen tilojen käyttömaksut vuodessa ovat yhteensä noin 7 milj. euroa. Summasta noin 6 milj. euroa on itse hallitsemiensa tilojen käyttömaksuja ja vuokria. Käyttömaksuilla lyhennetään mm. lainoja, joissa Espoo on suuressa osassa myös takaajana. Vuokra-avustusta seurat ovat näistä saaneet n. 30 % maksamistaan hyväksytyistä käyttövuoromaksuista.

Vuodesta 1995 lähtien kaupungin kumppaneina olleet seurojen omistamat yhteisöt, Jääurheilun Tuki ry ja Espoon Jalkapalloilun Tuki Oy, ovat taloudellisesti haastavassa tilanteessa koronatilanteen pitkittyessä. Jääurheilun Tuki ry:tä uhkaa kassakriisi hetkellä, jolloin se on viimeistelemässä Matinkylään Espoon kaupungin kumppanuudessa toteutettavaa jääurheilukeskusta. Kaupunki on hankkeessa myös takaaja.

Saadun selvityksen perusteella helmikuuhun 2021 mennessä korona-ajan tappiot ovat Jääurheilun Tuki ry:n osalta 860 000 euroa ja Jalkapalloilun Tuki Oy:n osalta 100 000 euroa.

Nyt syntynyt tilanne uhkaa seurojen taloutta, koska seurojen jäsenet joutuvat maksamaan palvelusta, jota ne eivät nyt saa. Maksavat jäsenet voivat lopettaa harrastamisen maksuvaikeuksien vuoksi, mikä lisää uhkaa siitä, että seurat ajautuvat maksuvaikeuksiin, jopa konkurssiin. Tässä tilanteessa Espoon kaupunki joutuisi takaajan asemassa ottamaan vastuun lainojen maksamisesta ja ajautuisi tahtomattaan ja suunnittelemattomasti myös tilojen omistajaksi. Tämä ei ole minkään osapuolen näkökulmasta toivottu lopputulos.

Seurat maksavat yhteensä noin 650 000 euroa / kk käyttömaksuja tiloista, jotka ne itse omistavat tai joita ne hallinnoivat vuokrasopimuksin. Vuokravastuut hiljenevät hiukan kesän ajaksi. Vuokra-avustuksen osuus ko. summasta on ollut noin 180 000 euroa, joten seurojen omalle vastuulle summasta on jäänyt noin 470 000 euroa / kk. Kohtuullisena avustuksena seurojen tueksi tässä tilanteessa esitetään 350 000 euroa.

Akuutti kriisi koskee myös niitä urheilun pääsarjatason seuroja, jotka eivät ole voineet pitää pelejensä yleisötapahtumina. Näiden seurojen osalta koronavuoden tappiot ovat selvästi muita suuremmat. Asia voidaan huomioida liikuntapalvelujen tekemän erillisselvityksen perusteella siten, että korvaussumma olisi 200 000 euroa, vastaten noin 10 prosenttia seurojen kokemista kokonaiskoronatappioista.

Myös muut seurat ovat kärsineet leiri-, tapahtuma- ja muiden tuottojen menetyksistä sekä siitä, että maksavien jäsenten määrä seuroissa on vähentynyt jopa 30 prosentilla koronatilanteen pitkittyessä. Esityksenä on, että näitä seuroja tuettaisiin 200 000 euroa yleisavustuksen korotuksella. Avustuksia myönnettäessä noudatetaan lautakunnan antamia yleisavustukseen vaikuttavia ohjeita ja otettaisiin samalla huomioon erillisselvityksellä saatu tieto koronatappioista ja niiden syistä.

Linjauseitys:

Kaupunki tukee liikunta- ja urheiluseurojen toimintaa koronaepidemian pitkittyessä ylimääräisellä avustuserällä, joka on yhteensä 750 000 euroa, joka kohdennetaan seuraavin perustein:

- 1) koronasta aiheutuneet tappiot erillisen selvitysten perusteella enintään 200 000 euroa
- 2) yleisavustusperiaatteiden mukaan enintään 200 000 euroa ja
- 3) vuokra-avustusperiaatteiden mukaan enintään 350 000 euroa.

Lisäksi:

Liikuntaseurojen markkinointitukea nostetaan vuoden 2020 mallin mukaan 100 000 eurolla huippu-urheiluseuroille koronasta aiheutuvien haasteiden vähentämiseksi ja akuutin konkurssiuhan torjumiseksi. Korotuksen jälkeen vuoden 2021 markkinointituki on yhteensä 300 000 euroa.

Jääurheilun Tuki ry:lle korvataan koronasta aiheutuneita tappioita enintään 860 000 euroa, ja Jalkapalloilun Tuki Oy:lle enintään 100 000 euroa. Korvaukset maksetaan erillisiä selvityksiä vastaan.

Rahoitus:

Lisäavustukset (750 000 euroa) maksetaan liikunta- ja nuorisopalveluiden vahvistetusta talousarviosta vuoden 2021 aikana syntyvistä koronasta johtuvista säästöistä.

Jääurheilun Tuki ry:lle ja Jalkapalloilun Tuki Oy:lle korvataan koronatappiot täysimääräisesti. Korvaukset pyritään maksamaan koronasta johtuvilla säästöillä tai mahdollisesti valtiolta saatavan tuen avulla.

Ulkoiset tilavuokrat

Kaupunki käyttää omistamiaan tiloja pääsääntöisesti itse, mutta vuokraa tilojaan myös ulkoisille toimijoille. Suurimmat ulkoiset vuokralaiset ovat erilaisia julkisoikeudellisia kuntayhtymiä ja ne edustavat myös valtaosaa ulkoisten vuokrien kokonaismäärästä. Lukumääräisesti suuri joukko ulkoisista vuokralaisista on kuitenkin erilaisia pieniä palveluyrityksiä ja yhdistyksiä sekä voittoa tavoittelemattomia toimijoita.

Kaupunginhallituksen 6.4.2020 vahvistamat ulkoisiin tilavuokriin liittyvät periaatteet ovat edelleen ajankohtaisia koronapandemian pitkittyessä:

- Niille yrityksille ja yhteisöille, joiden toimintaedellytykset ovat poikkeustilan ja siitä johtuvien kaupungin tilojen sulkemisten vuoksi kokonaan estyneet, myönnetään väliaikainen vapautus tilojen vuokranmaksuvelvollisuudesta. Näiden toimijoiden osalta vuokramaksun vapautukset tapahtuvat automaattisesti, eli yrittäjän ei tarvitse olla erikseen yhteydessä kaupunkiin.
- Kaupunki pyrkii omilla toimillaan edistämään ja myötävaikuttamaan vastaavien vuokria koskevien tukitoimien toteutumista myös sen yhteistyö- ja sopimuskumppanien toiminnassa, ml. liikuntapaikkoja seuroille vuokraavat tahot.
- Toimitila- ja tonttipäällikkö ovat oikeutetut omien vastuualueidensa osalta tekemään tarvittaessa maksujen eräpäivien lykkäyspäätökset. Vuokrasopimuksien ehdot säilyvät muutoin ennallaan ja niistä päätetään valtuuksien mukaisesti.

- Kaupunginhallitus suosittaa tytäryhteisöjään ottamaan koronan aiheuttaman poikkeustilan aikana vastaavan linjan suhteessa ulkoisiin vuokralaisiinsa, taloudellisen liikkumavaransa puitteissa.

Kaupungin myöntämät toimitilavuokravapautukset olivat vuonna 2020 yhteensä noin 0,15 milj. euroa ja vapautukset maanvuokrista 0,03 milj. euroa. Vuokravapautusten haku- ja hyväksymismalli toteutettiin yksinkertaisella ja suoraviivaisella mallilla, joka on käytössä myös 2021.

Seuraava, kaupunginhallituksen 6.4.2020 linjausten mukainen, vuodelle 2021 päivitetty toimenpide edellyttää uutta kaupunginhallituksen päätöstä:

Linjausesitys:

- Kaupunki voi siirtää yrityksiltä ja yhteisöiltä perimiensä vuokrien huhti-heinäkuun 2021 vuokrien eräpäivää enintään 31.8.2021 asti, mikäli yritys tai yhteisö itse tällaista kaupungille esittää. Eräpäivän siirrosta ei tällöin aiheudu viivästyskorkoa. Näin siirretyille vuokrille laaditaan yksilöllinen maksuaikataulu ja annetaan enintään 24 kuukauden takaisinmaksuaika. Edellä mainittu maksuajan lisäys ei kuitenkaan koske sellaisia saatavia, joista on jo aloitettu perintätoimenpiteet.

Lupakäytännöt

Ravinto- ja kahvilatoimintaan liittyi kesäkaudella 2020 sisätilojen henkilömäärään liittyviä rajoituksia, joita pyrittiin kaupungin toimesta helpottamaan ulkotarjoilualuiden laajentamisen mahdollistamisella sujuvin käytännöin. Jos valtakunnalliset ja alueelliset linjaukset sallivat ravintola- ja kahvilatoimintojen aukiolon, kesäkaudella 2021:

- Kaupunki pyrkii mahdollistamaan nykyisten ulkotarjoilualueiden laajentamisen ja uusien alueiden sijoittumisen mahdollisimman sujuvasti.
- Kaupungin erikseen antamien ohjeiden mukaan toimittaessa ei erillistä lupaa rakennusvalvonnasta tarvita, vaan alueen käyttöönotosta voidaan sopia yhden luukun periaatteella suoraan tonttiyksikön kanssa.
- Mikäli aluetta laajennetaan vain väljyyden lisäämiseksi, ei siitä peritä lisäkorvausta.